

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1106/2550

นายพิสนธ์ พานิชสมบัติโจทก์ นางชุติมา พานิชสมบัติ หรือพลอยสำราญจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1564, ป.พ.พ. มาตรา 1566, ป.พ.พ. มาตรา 1461, ป.พ.พ. มาตรา 1526

ย่อ / หลักกฎหมาย

แม้คำฟ้องแย้งจะมีข้อความระบุว่า หากศาลพิพากษาให้โจทก์จำเลยหย่าขาดจากกัน ขอให้บังคับโจทก์จ่ายค่าเลี้ยงชีพแก่จำเลยและค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ก็ตาม แต่จำเลยให้การต่อสู้คดีและบรรยายคำฟ้องแย้งมาแต่แรกว่า เหตุหย่ามิใช่เกิดจากการกระทำของจำเลย โจทก์เป็นฝ่ายออกจากบ้านละทิ้งไม่ดูแลไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูจำเลยและบุตรผู้เยาว์ทั้งสองซึ่งอยู่ในระหว่างศึกษาเล่าเรียนขอให้บังคับโจทก์จ่ายค่าเลี้ยงชีพแก่จำเลย ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ และให้จำเลยเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ทั้งสองเพียงผู้เดียว แสดงให้เห็นถึงเจตนาแท้จริงตามคำฟ้องแย้งของจำเลยว่าจะไม่ประสงค์จะหย่ากับโจทก์ แต่ขณะเดียวกันก็ยืนยันว่าโจทก์ไม่ปฏิบัติตาม ป.พ.พ. มาตรา 1564 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่าบิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ ซึ่งโจทก์ในฐานะบิดามีหน้าที่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว ไม่ว่าโจทก์จำเลยยังคงเป็นสามีภริยาหรือหย่าขาดกันแล้วหรือไม่ ทั้งย่อมเป็นเหตุผลอันสมควรให้ศาลมีคำสั่งให้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์อยู่แก่จำเลยผู้เป็นมารดาฝ่ายเดียวได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1566 (5) ไม่ว่าโจทก์จำเลยจะหย่าขาดกันหรือไม่เช่นเดียวกัน เมื่อโจทก์ไม่อุปการะเลี้ยงดูให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรผู้เยาว์ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว พิพากษาให้โจทก์ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ทั้งสองและให้จำเลยเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ทั้งสองเพียงฝ่ายเดียว จึงไม่เป็นการพิพากษาเกินคำขอ แม้จำเลยให้การและบรรยายคำฟ้องแย้งตอนแรกว่า โจทก์ไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูจำเลยเป็นทำนองว่า โจทก์ในฐานะสามีไม่ช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูจำเลยซึ่งเป็นภริยาเป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของสามีตามที่ ป.พ.พ. มาตรา 1461 วรรคสอง กำหนดก็ตาม แต่เมื่ออ่านคำฟ้องแย้งของจำเลยแต่แรกจนถึงคำขอท้ายฟ้องแย้งโดยตลอดทั้งหมดแล้ว ได้ใจความตามที่บรรยายว่า เหตุแห่งการหย่าเป็นความผิดของโจทก์ซึ่งเป็นสามีฝ่ายเดียว การฟ้องหย่าของโจทก์ทำให้จำเลยยากจนลง หากศาลพิพากษาให้โจทก์จำเลยหย่าขาดจากกัน ขอให้บังคับโจทก์จ่ายค่าเลี้ยงชีพให้แก่จำเลยเป็นรายเดือน ซึ่งตรงตามหลักเกณฑ์เรื่องค่าเลี้ยงชีพที่ ป.พ.พ. มาตรา 1526 บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในกรณีที่มีการหย่าแล้ว จะทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งยากจนลง ถือไม่ได้ว่าจำเลยฟ้องแย้งเรียกให้โจทก์ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูจำเลย เมื่อศาลล่างทั้งสองมิได้พิพากษาให้โจทก์จำเลยหย่าขาดกัน จึงไม่อาจบังคับให้โจทก์รับผิดชอบชำระค่าเลี้ยงชีพให้แก่จำเลยตามคำขอท้ายฟ้องแย้งได้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์จำเลยเป็นสามีภริยากัน มีบุตร 2 คน คือ ว. และ ล. เมื่อประมาณเดือนมิถุนายน 2544 โจทก์และจำเลยมีปากเสียงกันรุนแรง จำเลยใช้มีดกรรไกรข่มขู่จะฆ่าโจทก์ และไม่ให้โจทก์อาศัยอยู่ในบ้านของโจทก์ โจทก์จึงออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่น หลังจากนั้นโจทก์จำเลยไม่เคยติดต่อกัน และไม่เคยให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันอีก และในระหว่างเป็นสามีภริยากันจำเลยไม่เคย

ส่งเสียอุปการะซึ่งกันและกันตามสมควร ไม่เคยช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ และไม่ยอมให้โจทก์ร่วมหลับนอนด้วยแต่อย่างใด การกระทำของจำเลยเป็นการประพฤติผิดศีลธรรมอันและประเพณีนิยม และจงใจละทิ้งร้างกับโจทก์ไปเกินกว่าหนึ่งปี ขอให้พิพากษาให้โจทก์จำเลยหย่าขาดจากการเป็นสามีภริยา จำเลยให้การและแก้ไขคำให้การพร้อมฟ้องแย้งว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะเหตุหย่ามิใช่เกิดจากการกระทำของจำเลย ฟ้องโจทก์เคลือบคลุม โจทก์เป็นฝ่ายออกจากบ้านไปโดยละทิ้งจำเลยและบุตรผู้เยาว์ทั้งสองไปไม่เคยดูแล ไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดู จำเลยและบุตรผู้เยาว์ทั้งสองซึ่งอยู่ในระหว่างศึกษาเล่าเรียนจำเลยไม่เคยไม่ให้โจทก์อาศัยอยู่ในบ้าน หรือทำการเป็นปฏิกิริยาต่อการเป็นสามีภริยากันอย่างร้ายแรงและไม่เคยละทิ้งร้างโจทก์ไปเกินกว่าหนึ่งปี การฟ้องหย่าทำให้จำเลยยากจนลง ขอให้ยกฟ้อง และหากศาลพิพากษาให้โจทก์จำเลยหย่าขาดจากกันขอให้บังคับโจทก์จ่ายค่าเลี้ยงชีพให้แก่จำเลยเป็นรายเดือน เดือนละ 50,000 บาท นับแต่วันฟ้อง และจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ทั้งสองเป็นรายเดือน เดือนละ 20,000 บาท ต่อคน นับแต่วันฟ้องจนกว่าบุตรผู้เยาว์ทั้งสองจะบรรลุนิติภาวะ และให้จำเลยเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ทั้งสองแต่เพียงผู้เดียว โจทก์ให้การแก้ฟ้องแย้งว่า จำเลยเกียจคร้าน ไม่ยอมทำงานเป็นเหตุให้ครอบครัวยากจน โจทก์มีอาชีพเป็นช่างซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ ไม่มีรายได้เพียงพอจะจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูตามฟ้องแย้งได้ ขอให้ยกฟ้องแย้ง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์ให้ถอนอำนาจปกครอง ล. ของโจทก์ ให้จำเลยเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์แต่เพียงฝ่ายเดียว ให้โจทก์ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดู ว. เดือนละ 20,000 บาท นับแต่เดือนพฤศจิกายน 2545 จนถึงเดือนเมษายน 2546 ให้โจทก์ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดู ล. ผู้เยาว์เดือนละ 20,000 บาท นับแต่เดือนพฤศจิกายน 2545 จนกว่า ล. จะบรรลุนิติภาวะและให้โจทก์ชำระค่าเลี้ยงชีพแก่จำเลยเดือนละ 20,000 บาท นับแต่เดือนพฤศจิกายน 2545 เป็นต้นไป โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 6 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษาแก้เป็นว่าให้โจทก์ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่บุตรคนโต นับแต่วันฟ้องแย้งเดือนละ 8,000 บาท เป็นต้นไปจนกว่าจะบรรลุนิติภาวะ และชำระแก่บุตรคนเล็กเดือนละ 5,000 บาท นับแต่วันฟ้องแย้งจนอายุครบ 18 ปี บริบูรณ์ หลังจากนั้นให้ชำระเดือนละ 8,000 บาท จนกว่าจะบรรลุนิติภาวะ คำขอค่าเลี้ยงชีพให้ยก นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตาม คำพิพากษาศาลชั้นต้น โจทก์และจำเลยฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัววินิจฉัยว่า "พิเคราะห์แล้ว คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 6 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว เป็นคำพิพากษาเกินไปจากคำขอตามฟ้องแย้งของจำเลยหรือไม่ เห็นว่า แม้คำฟ้องแย้งจะมีข้อความระบุว่า หากศาลพิพากษาให้โจทก์จำเลยหย่าขาดจากกัน ขอให้บังคับโจทก์จ่ายค่าเลี้ยงชีพแก่จำเลยและค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ก็ตาม แต่จำเลยให้การต่อสู้คดีและบรรยายคำฟ้องแย้งมาแต่แรกว่า เหตุหย่ามิใช่เกิดจากการกระทำของจำเลย โจทก์เป็นฝ่ายออกจากบ้านละทิ้งไม่ดูแลไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูจำเลยและบุตรผู้เยาว์ทั้งสองซึ่งอยู่ในระหว่างศึกษาเล่าเรียน ขอให้บังคับโจทก์จ่ายค่าเลี้ยงชีพแก่จำเลย ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ และให้จำเลยเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ทั้งสองเพียงผู้เดียว แสดงให้เห็นถึงเจตนาแท้จริงตามคำฟ้องแย้งของจำเลยว่าไม่ประสงค์จะหย่ากับโจทก์ แต่ขณะเดียวกันก็ยืนยันว่าโจทก์ไม่ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่าบิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ ซึ่งโจทก์ในฐานะบิดามีหน้าที่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว ไม่ว่าโจทก์จำเลยยังคงเป็นสามีภรรยาหรือหย่าขาดกันแล้วหรือไม่ ทั้งย่อมเป็นเหตุผลอันสมควรให้ศาลมีคำสั่งให้อำนาจปกครองบุตร

ผู้เยาว์อยู่แก่จำเลยผู้เป็นมารดาฝ่ายเดียวได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1566 (5) ไม่ว่าโจทก์จำเลยจะหย่าขาดกันหรือไม่เช่นเดียวกัน เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าโจทก์ไม่อุปการะเลี้ยงดูให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรผู้เยาว์ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว พิจารณาให้โจทก์ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ทั้งสองและให้จำเลยเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ทั้งสองเพียงฝ่ายเดียว จึงไม่เป็นการพิจารณาเกินคำขอ ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาจำเลยที่ว่า ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว พิจารณาคำขอที่ให้โจทก์ชำระค่าเลี้ยงชีพแก่จำเลยนั้นชอบหรือไม่ เห็นว่า แม้จำเลยให้การและบรรยายคำฟ้องแย้งตอนแรกว่า โจทก์ไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูจำเลยเป็นทำนองว่า โจทก์ในฐานะสามีไม่ช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูจำเลยซึ่งเป็นภริยา เป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของสามีตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1461 วรรคสอง กำหนดก็ตาม แต่เมื่ออ่านคำฟ้องแย้งของจำเลยแต่แรกจนถึงคำขอท้ายฟ้องแย้งโดยตลอดทั้งหมดแล้วได้ใจความตามที่บรรยายว่า เหตุแห่งการหย่าเป็นความผิดของโจทก์ซึ่งเป็นสามีฝ่ายเดียว การฟ้องหย่าของโจทก์ทำให้จำเลยยากจนลง หากศาลพิจารณาให้โจทก์จำเลยหย่าขาดจากกัน ขอให้บังคับโจทก์จ่ายค่าเลี้ยงชีพให้แก่จำเลยเป็นรายเดือนซึ่งตรงตามหลักเกณฑ์เรื่องค่าเลี้ยงชีพที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1526 บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในกรณีที่มีการหย่าแล้ว จะทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งยากจนลง ถือไม่ได้ว่าจำเลยฟ้องแย้งเรียกให้โจทก์ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูจำเลย เมื่อศาลล่างทั้งสองมิได้พิจารณาให้โจทก์จำเลยหย่าขาดกัน จึงไม่อาจบังคับให้โจทก์รับผิดชอบชำระค่าเลี้ยงชีพให้แก่จำเลยตามคำขอท้ายฟ้องแย้งได้ คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 6 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในส่วนนี้ชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยต่อไปมีว่า ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ทั้งสองที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว กำหนดให้นั้นเหมาะสมแล้วหรือไม่ เห็นว่า แม้ปรากฏตามคำเบิกความของโจทก์และจำเลยว่าจะอยู่กินกันฉันสามีภริยาโจทก์มีรายได้จากร้านค้าของครอบครัวหักค่าใช้จ่ายแล้วเป็นเงินวันละ 300 บาท ถึง 3,000 บาท แต่ก็เป็นการค้าซึ่งไม่แน่ว่าจะมีรายได้แน่นอน มั่นคงเช่นนั้นเสมอไปในภาวะปัจจุบัน ทั้งได้ความว่าโจทก์มีอาการป่วยต้องไปพบแพทย์ตามคำสั่งอยู่บ้าง จำเลยและบุตรผู้เยาว์ทั้งสองยังคงพักอาศัยอยู่ที่บ้านหลังเดิมที่อยู่กินร่วมกันมา โดยจำเลยยังดูแลกิจการร้านค้ามีสินค้าประเภทเครื่องเสียงและลำโพงเป็นทุนหมุนเวียนอยู่ในร้านมูลค่าประมาณ 800,000 บาท ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ทั้งสองที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว กำหนดมาจึงเหมาะสมแล้ว ไม่มีเหตุเปลี่ยนแปลงแก้ไข ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน" พิจารณายิน

องค์คณะ

สุรภพ ปัทมะสุนทร · เกษม วีรวงศ์ · สิริรัตน์ จันทรา

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/1106/2550>